

Jung Chang

Dochters van China. Drie zussen in het middelpunt van de macht in het twintigste-eeuwse China

DOCENTENHANDLEIDING

1. Introductie van de opdracht

Drie zussen, allen geboren aan het einde van de 19^e eeuw in China, zijn het middelpunt in het nieuwste boek *Dochters van China* van schrijfster Jung Chang. Deze drie zussen waren voor een belangrijk deel van de 20e eeuw onlosmakelijk verbonden met de macht in China. Wie waren deze zussen?

De jongste van de zussen werd Kleine Zus genoemd. Mei-ling was de vrouw van generalissimo Chiang Kai-shek. Hij was de machthebber in precommunistisch China. Grote Zus, Ei-ling, was één van de belangrijkste adviseurs van Chiang Kai-shek. Haar man vervulde talloze belangrijke posities, waaronder die van minister van Financiën in het kabinet van de generalissimo. Tot slot was er ook nog de middelste zus, Rode Zus. Ching-ling trouwde eerst met Sun Yat-sen, de oprichter van de Chinese republiek. Later werd zij de rechterhand van Mao Zedong, de leider van communistisch China. Waar twee zussen hun leven weidden aan het steunen van Chiang Kai-shek en nationalistisch China stond de andere zus lijnrecht hier tegenover met haar communistische idealen. Drie zussen midden in het hard van de macht van China.

In deze opdracht gaan de leerlingen zich vooral verdiepen in het nationalistisch en communistisch China. Aan de hand van boekfragmenten uit het boek *Dochters van China* krijgen zij meer inzichten in deze roerige en zeer interessante periode in de Chinese geschiedenis.

2. Boek

Chang, Jung, *Dochters van China. Drie zussen in het middelpunt van de macht in het twintigste-eeuwse China* (Amsterdam 2020).

Stamboom familie Soong

1861-1918

Charlie Soong

Vader van de drie dochters
Ei-ling, Ching-ling en May-ling.
Trouw supporter van Sun
Yat-sen.

1888-1973

Ei-ling Soong (Grote Zus)

Oudste dochter. Secretaresse van
Sun Yat-sen. Trouwde met H.H.
Kung, die meerdere posities
bekleedde in het kabinet van
Chiang Kai-shek.

1893-1981

Ching-ling (Rode Zus)

Middelste dochter. Trouwde met
interim-president Sun Yat-sen.
Communistisch. Wordt later
vicepresident in de Chinese
Volksrepubliek van Mao.

1898-2003

May-ling (Kleine Zus)

Jongste dochter. Trouwt met
generalissimo Chiang Kai-shek
en First Lady van Republiek
China.

De les in een oogopslag

Onderwerp: China 1842-2001

Activiteit: Bronnen herkennen en plaatsen in een tijdbalk (ronde 1, 2); levenslijn tekenen (ronde 3); inleven door middel van een briefopdracht (ronde 4). De leerlingen werken in tweetallen.

Tijdsduur: ca. 2 lessen van 50 minuten.

Doelen:

- De leerling kan feiten uit de historische context dateren.
- De leerling kan bronnen in de tijd plaatsen.
- De leerling kan gebeurtenissen op chronologische volgorde plaatsen.
- De leerling doet ervaring op wat betreft het inleven in nationalistisch en maoïstisch China.

Beginsituatie: De stof van de historische context China 1842-2001 is helemaal besproken in de lessen. Deze opdracht is bedoeld om te herhalen en zorgt voor overzicht in de hoeveelheid leerstof.

Vorbereiden: Print de bronnen (zie 'bronnendocument') uit. Voor één klas van 30 leerlingen heb je 15x het bronnendocument nodig. Neem tevens 15x een flip-overpapier mee naar het klaslokaal. Print ook 15x de levenslijn uit (zie bijlage 1). De leerlingen hebben hun schoolboek nodig bij deze opdrachten.

Instrueren:

Wat: Je creëert een eigen tijdbalk van de periode 1842-2001, gebaseerd op de bronnen (uit *Dochters van China*) die je ontvangt van je docent. Vervolgens verdiep je je in zowel het nationalistische als communistische perspectief op deze situaties. Tot slot ga je inleven in één van de personages door middel van een briefopdracht.

Hoe: In ronde 1 maak je een tijdbalk. In ronde 2 krijg je een hoeveelheid bronnen die je leest, analyseert en vervolgens in de chronologische volgorde plaatst. In ronde 3 kies je zelf een tiental bronnen waarmee je jezelf inleeft in het nationalistische en communistische perspectief op deze gebeurtenissen. In ronde 4 schrijf je een brief van Rode Zus aan Kleine Zus en andersom.

Waarom: Op deze wijze oefen je met de belangrijkste gebeurtenissen, fenomenen en ontwikkelingen van de historische context (tweede en derde vraag) en leer je beter om te gaan met (historische) bronnen.

Uitvoeren: Maak groepjes van twee leerlingen. Ronde 1: Maak zelf een tijdbalk bij de periode 1842-2001. Ronde 2: plaats hierin alle aangereikte bronnen. Ronde 3: Kies tien bronnen en teken een levenslijn. Ronde 4: Schrijf een brief van de ene naar de andere Zus.

Nabespreken:

Wat: Welke bronnen heb je waar in de tijdbalk geplaatst? Waarom?

Hoe: Hoe leg je verbanden tussen de feiten, gebeurtenissen, personen en ontwikkelingen?

4. Instructie voor de leerlingen

- **Wat ga je doen?**

Je maakt in ronde 1 (in tweetallen) een eigen tijdbalk van de periode 1842-2001, gebaseerd op je eigen historische kennis van deze periode. Je kunt hierbij je boek gebruiken ter aanvulling. Vervolgens ga je in ronde 2 de bronnen uit *Dochters van China* in de tijdbalk ordenen. Deze bronnen ontvang je aan het begin van je docent. In ronde 3 verdiep je je vervolgens in zowel het communistische als nationalistische perspectief. Hiervoor kies je tien bronnen (uit *Dochters van China*) om te analyseren. Tot slot, in ronde 4 schrijf je een brief van de ene naar de andere Zus. Hiervoor kies je één gebeurtenis of één bron (uit het bronnenboekje). Over deze gebeurtenis schrijf je een brief naar een andere Zus waarin je je inleeft in de leefomstandigheden van de zussen.

- **Waarom ga je dit doen?**

Op deze wijze oefen je met de belangrijkste gebeurtenissen, fenomenen en ontwikkelingen van de historische context (derde vraag) en leer je beter om te gaan met (historische) bronnen. Zie hiervoor de leerdoelen op de vorige bladzijde.

- **Instructie ronde 1:**

In ronde 1 gaan de leerlingen samen een tijdbalk maken bij de periode 1842-2001. Hiervoor gebruiken zij hun opgedane kennis tijdens de lessen, maar is het ook in orde als zij hun lesboek gebruiken. Geef de leerlingen voor deze ronde een flip-overblad.

- **Instructie ronde 2:**

In ronde 2 geef je de leerlingen het setje bronnen uit het boek *Dochters van China* (zie document 'Bronnen door elkaar heen'). Dit zijn 25 geselecteerde boekfragmenten die goed passen bij de vakkennis uit de historische context (vooral bij vraag 2 en 3 van de HC). Belangrijk om te vermelden is dat deze opdracht zich vooral richt op de periode van 1911, het einde van het Chinese Keizerrijk, tot 1976, de dood van Mao Zedong.

De leerlingen krijgen ruim de tijd om de bronnen te lezen, te analyseren en te achterhalen bij welke gebeurtenis of ontwikkeling in deze periode de bron past.

Let op: Geef de leerlingen één volledig lesuur om aan ronde 1 en 2 te werken. In het volgende lesuur werken de leerlingen verder aan ronde 3 en 4.

- **Instructie ronde 3:**

In ronde 3 kiezen de leerlingen zelf tien bronnen uit het document waarmee in ronde 2 gewerkt is. Dit kan lastig zijn voor de leerlingen, dus probeer hen te ondersteunen in het maken van keuzes. Zo kan het nuttig zijn om uit te leggen dat de leerlingen het beste tien bronnen kunnen kiezen die chronologisch verspreid op de tijdlijn liggen. Instrueer de leerlingen dat zij deze tien bronnen dan ook op chronologische volgorde leggen. Vervolgens is het de bedoeling dat de leerlingen de onderstaande gebeurtenissen in tweetallen bestuderen.

De leerlingen moeten eerst alle gekozen bronnen goed doorlezen. Vervolgens geven ze hun gekozen bronnen een nummer van 1 tot en met 10, op chronologische volgorde. De leerlingen kunnen dit nummer bijvoorbeeld op de voor- of achterkant van de bron schrijven. Deze nummers staan gelijk aan de nummers op de horizontale as van de levenslijn (zie bijlage 1). De leerlingen zetten vervolgens een punt (blauw én rood) bij het gevoel dat de betrokkene volgens jou heeft gehad.

Blauw is het nationalistische perspectief op deze gebeurtenis (bijvoorbeeld vanuit het perspectief van Chiang Kai-shek of Kleine Zus), rood is het communistische perspectief op deze gebeurtenis (bijvoorbeeld het perspectief van Mao Zedong of Rode Zus). +5 is zeer positief (blij, tevreden), -5 is zeer negatief (boos, ontevreden). Beschrijf telkens waarom je die keus gemaakt hebt. Verbind ten slotte de punten van dezelfde kleur met elkaar, zodat twee lijngrafieken ontstaan.

▪ Instructie ronde 4:

In ronde 4 kiezen de leerlingen één bron uit (die zij gebruikt hebben tijdens ronde 3). De bron die de leerlingen kiezen past bij een gebeurtenis uit de geschiedenis van China/uit de historische context. In deze ronde gaan de leerlingen zich inleven in Kleine Zus (nationalist) en Rode Zus (communist). Beide leerlingen kiezen één perspectief.

Het is de bedoeling dat de leerlingen een brief schrijven van Kleine Zus naar Rode Zus en andersom, waarbij zij zich inleven in deze personen. Let op: het is een briefwisseling tussen twee zussen. De leerlingen moeten zich dus echt proberen in te leven hoe deze zussen wellicht met elkaar zouden communiceren. Een belangrijk doel bij deze opdracht is dat de gebeurtenis (zoals in de bron naar voren komt) in de brief besproken wordt en dat duidelijk wordt welke visie de gekozen zus heeft op deze situatie. Beide leerlingen wisselen uiteindelijk de brieven uit en gaan met elkaar het gesprek aan over de verschillende perspectieven op de gekozen situatie.

Let op: maak van tevoren duidelijk wat er qua lengte van de brief wordt verwacht van de leerlingen. Geef bijvoorbeeld aan dat de brief minimaal uit 250 woorden bestaat.

5. Nabespreking

Bij de nabespreking kun je kiezen voor verschillende mogelijkheden. Eén van de opties is om leerlingen bij elkaar op bezoek te laten gaan en uitleg te krijgen over de tijdlijn van een ander groepje. Belangrijk is dan dat de leerlingen vooral hun keuzes beargumenteren en uitleggen. Een andere mogelijkheid is een klassikale nabespreking. Hierbij kunnen bijvoorbeeld de volgende vragen gesteld worden:

- Welke bronnen heb je waar in de tijdbalk geplaatst? Waarom?
- Hoe leg je verbanden tussen de feiten, gebeurtenissen, personen en ontwikkelingen?
- Wat zou je een volgende keer anders aanpakken? Waarom?
- Et cetera.

6. Bronverwijzingen

Alle bronnen die gebruikt worden tijdens deze werkvorm komen uit het boek van Jung Chang *Dochters van China. Drie zussen in het middelpunt van de macht in het twintigste-eeuwse China* (Amsterdam 2020). Zie hieronder de lijst met bronnen en daarbij de verwijzingen naar de betreffende pagina uit het hierboven genoemde boek:

- Bron 1 – bladzijde 43
- Bron 2 – bladzijde 44
- Bron 3 – bladzijde 47
- Bron 4 – bladzijde 73
- Bron 5 – bladzijde 75-76
- Bron 6 – bladzijde 86-87
- Bron 7 – bladzijde 99
- Bron 8 – bladzijde 123
- Bron 9 – bladzijde 169-170
- Bron 10 – bladzijde 199
- Bron 11 – bladzijde 211
- Bron 12 – bladzijde 212
- Bron 13 – bladzijde 222
- Bron 14 – bladzijde 230
- Bron 15 – bladzijde 250
- Bron 16 – bladzijde 257
- Bron 17 – bladzijde 267
- Bron 18 – bladzijde 268
- Bron 19 – bladzijde 278
- Bron 20 – bladzijde 296
- Bron 21 – bladzijde 297
- Bron 22 – bladzijde 298
- Bron 23 – bladzijde 303
- Bron 24 – bladzijde 308
- Bron 25 – bladzijde 330

7. Bijlage (levenslijn, bij ronde 3)

